

Зборник саопштења у изводу
НАУЧНИ СКУП
СТРАТЕШКЕ ПЕРСПЕКТИВЕ БАЛКАНА У ГЛОБАЛНОМ МЕТЕЖУ БУДУЋНОСТИ

Издавачи

Институт за међународну политику и привреду, Београд
Институт за стратегијска истраживања, Београд

За издавача:

проф. др Бранислав Ђорђевић,
директор Института за међународну политику и привреду, Београд

Уредници:

др Вељко Благојевић, виши научни сарадник,
Институт за међународну политику и привреду, Београд
пуковник др Милован Суботић, виши научни сарадник,
Институт за стратегијска истраживања, Београд

Техничка обрада:

Сања Баловић

Тираж: 50 примерака

Штампа (ЦД):

Институт за међународну политику и привреду, Београд

ISBN 978-86-7067-352-6

Садржај

Младен ЛИШАНИН	
ЗАПАДНИ БАЛКАН У ДОЛАЗЕЋИМ ГЛОБАЛНИМ	
ТУРБУЛЕНЦИЈАМА	9
Срђан БЛАГОЈЕВИЋ	
Срђан СТАРЧЕВИЋ	
ОФИЦИРСКА ПРОФЕСИЈА НА БАЛКАНУ	10
Милан ИГРУТИНОВИЋ	
ГЕОСТАРТЕШКЕ ПРОЈЕКЦИЈА ПОЛОЖАЈА	
ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ И СРБИЈЕ	12
Небојша ВУКОВИЋ	
НОВИ УГАРСКО-ТУРСКИ МЕГДАН И ЗНАЧАЈ	
МАЛОАЗИЈСКО-ПАНОНСКОГ СТРАТЕГИЈСКОГ ПРАВЦА	13
Бранислав С. МИЛОСАВЉЕВИЋ	
ПЕРСПЕКТИВА ЕНЕРГЕТСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ БАЛКАНСКИХ ДРЖАВА	
У ИЗМЕЊЕНИМ МЕЂУНАРОДНИМ ОДНОСИМА	14
Марко САВКОВИЋ	
Игор НОВАКОВИЋ	
РИЗИЦИ НАПУШТАЊА ПРОЕВРОПСКОГ КУРСА	
У СЛУЧАЈУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	16
Вук ЛАЗИЋ	
ГЕОСТРАТЕШКИ НАСТУП ТУРСКЕ	
ИЗМЕЂУ ПОТРЕБА И МОГУЋНОСТИ	18
Митко АРНАУДОВ	
СПОЉНОПОЛИТИЧКИ ЦИЉЕВИ СЕВЕРНЕ МАКЕДОНИЈЕ	
КАО ОДРЕДНИЦА МОГУЋНОСТИ НЕЗАВИСНОГ	
СПОЉНОПОЛИТИЧКОГ ДЕЛОВАЊА МАЛИХ ДРЖАВА	20

Владимир УШЉЕБРКА

СТРАТЕШКА КУЛТУРА КАО ОСНОВ ЗА ГЕОПОЛИТИЧКО ПОЗИЦИОНИРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ ХРВАТСКЕ	21
---	----

Гордана БУКУМИРИЋ

СТРАТЕШКА КОМУНИКАЦИЈА КАО БЕЗБЕДНОСНИ ИЗАЗОВ НА БАЛКАНУ	23
---	----

Вељко Б. БЛАГОЈЕВИЋ

ГЕОПОЛИТИЧКЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ БУДУЋНОСТИ БАЛКАНА	24
---	----

Милован СУБОТИЋ

ЗАПАДНИ БАЛКАН У ЕУ – ПРОЦЕС БЕЗ ЕПИЛОГА?	25
---	----

Никола ПРЕРАДОВИЋ

РУСИЈА И БАЛКАН: СТРАТЕШКО ПОВЛАЧЕЊЕ У СВЕТЛУ РАТА У УКРАЈИНИ	27
--	----

Игор И. БАРИШИЋ

ГЕОПОЛИТИЧКИ АСПЕКТИ ЕНЕРГЕТСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ ЗАПАДНОГ БАЛКАНА	29
---	----

Милинко С. ВРАЧАР

ИМПЛИКАЦИЈЕ ЕВЕНТУАЛНОГ УЧЛАЊЕЊА ТУРСКЕ У „БРИКС“ НА ОСТВАРИВАЊЕ ИНТЕРЕСА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	31
---	----

Александар БОГИЋЕВИЋ

САЈБЕР ПРОСТОР КАО АРЕНА СПОЉНОПОЛИТИЧКОГ УТИЦАЈА: РИЗИЦИ И МЕХАНИЗМИ ПРИТИСКА НА ДРЖАВЕ ЗАПАДНОГ БАЛКАНА	32
---	----

ГЕОПОЛИТИЧКИ АСПЕКТИ ЕНЕРГЕТСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ ЗАПАДНОГ БАЛКАНА

Игор И. БАРИШИЋ*

Универзитет одбране – Институт за стратегијска истраживања

Сажетак

Рат у Украјини убрзао је процес глобалног стратешког надметања између великих сила, узрокујући стварање све изразитије геополитичке поларизације и интензивирање процеса геоекономског прегруписавања. Променути процеси прелили су се и у сферу енергетике, мењајући глобалне енергетске токове, нарочито у погледу снабдевања Европе фосилним горивима и развоја у области обновљивих извора енергије. Убрзавање процеса енергетске „дерусификације” Европе и заштравање глобалног геополитичког надметања у области обновљивих извора енергије, представљају два кључна геополитичка процеса који имају велики утицај на енергетску безбедност држава Западног Балкана. Полазећи од претходно поменутих премиса, у раду се разматрају главни геополитички ризици по енергетску безбедност држава у региону Западног Балкана, имајући у виду њихове енергетске билансе и потребе, као и изграђеност њихове енергетске инфраструктуре у условима одвијања поменутих геополитичких процеса. Заоштравање стратегијског надметања између великих сила у области обновљивих извора енергије, пре свега САД и Кине, закомпликовало је и успорило енергетску транзицију Европске уније. Како би смањила негативне економске трендове у индустрији са нултом емисијом, Европска унија је применила низ рестриктивних и подстицајних мера како би подржала и развила сопствену индустрију обновљивих извора енергије и обезбедила значајан степен стратегијске аутономије. Услед геополитичког сукоба са Руском Федерацијом и стратегијског надметања са Кином, САД и Европска унија настоје да истисну „малигни” руски и „корозивни” кинески утицај са

* Е-адреса: igor.barisic@va.mod.gov.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4593-9196>.

Рад је настао као део пројекта Министарства одбране: „Безбедносни изазови земаља Западног Балкана у европској безбедносној парадигми”, бр. ИСИ/ДХ1/24-25, а који истраживачки тим и истраживачка група за проучавање регионалне безбедности Института за стратегијска истраживања и спољних сарадника реализије у периоду 2024-2025.

Западног Балкана, сматрајући овај простор ексклузивном зоном транслатланских интереса. Политика Европске Уније је фокусирана ка спречавању спољних актера да остваре доминацију у снабдевању енергентима и користе енергију као инструмент за пројектовање моћи. Процес енергетске транзиције на Западном Балкану се помера ка градњи соларних постројења и ветроелектрана. У недостаку европских инвестиција у зелени енергетски сектор Западног Балкана, други актери су искористили постојећи вакуум, пре свега за уплив кинеског државног капитала у изградњу хидроцентрала и ветропаркова Босни и Херцеговини. Приметна је политичка поларизација у погледу инвестиција у енергетски сектор у појединим земљама Западног Балкана, при чему поједине велике силе настоје да истисну своје такмаце и остваре доминацију у региону.

Кључне речи: геополитика, енергија, безбедност, дерусификација, ризици.